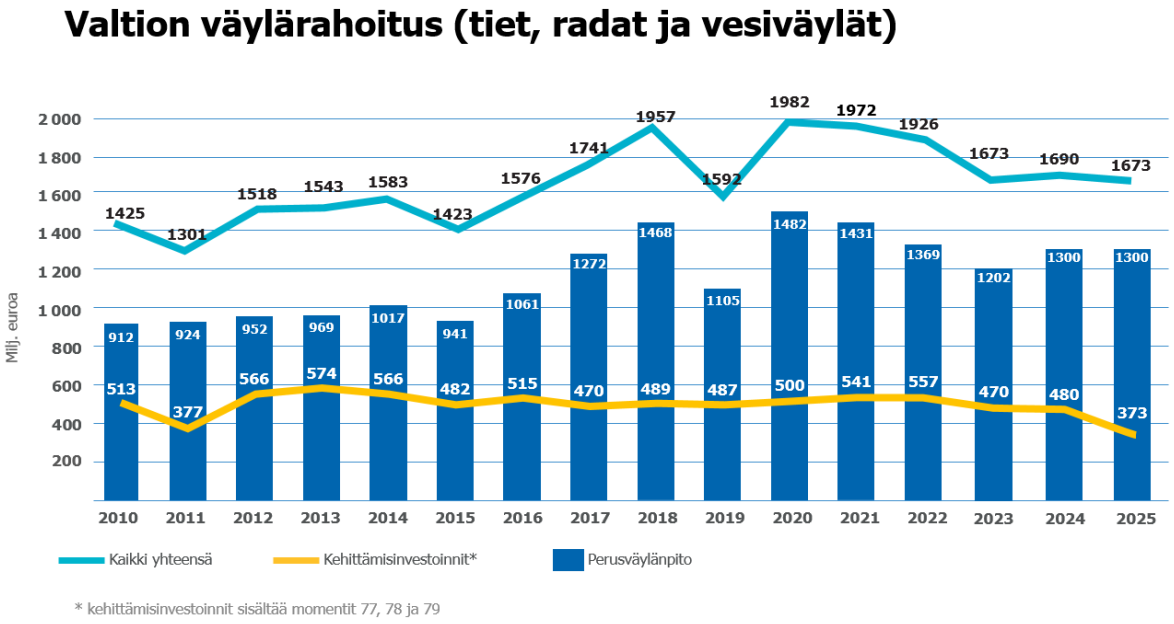
Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta

Asiantuntijalausuntopyyntönne 17.5.2021 (VNS 3/2021)

Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2022-2025

Väylävirasto kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi asiassa ja toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Väyläviraston toiminnan kannalta keskeisimmät linjaukset liittyvät perusväylänpidon (mom. 31.10.20) ja väyläverkon kehittämisen (mom. 31.10.77) rahoitustasoon (kuva 1).

Kuva 1. Valtion väylärahoitus kehyspäätöksen 12.5.2021 jälkeen. Perusväylänpidon määrärahan mitoituksessa on huomioitu 3. lisätalousarviossa esitettävä 50 milj. eur aikaistus vuodelta 2022 vuodelle 2021. Hallinnonalan vuotuinen 110 M€ säästö v. 2023

alkaen on alustavasti huomioitu väyläverkon kehittämisen (mom .77) määrärahatasossa.
Perusväylänpidon määrärahataso on kehyskaudella keskimäärin 1,3 mrd. euroa vuodessa.

Perusväylänpidon määrärahojen mitoituksessa on huomioitu vuoden 2021 kolmannessa lisätalousarviossa esitettävä 50 milj. euron aikaistus vuodesta 2022 vuodelle 2021. Siirron myötä voidaan muun muassa aikaistaa muutamien kiireellisimpien siltojen korjauksen aloittamista ja kasvattaa hieman teiden korjausten määrää. Kaikkea siirrettävää rahoitusta ei pystytä käyttämään tehokkaasti vuonna 2021, vaan osa rahoituksesta siirtyy siirtorahamääränä käytettäväksi vuonna 2022. Rahoituksen siirrolla ei ole merkittävää vaikutusta Väylävirastolle asetettuihin tavoitteisiin.

Vuoden 2023 perusväylänpidon rahoitustaso on keskimääräistä alempi, n. 1,2 mrd. euroa. Tämä merkitsee sitä, että esim. maantieverkon osalta ei pystytä aloittamaan juurikaan uusia, pieniäkään parantamishankkeita (jo sidotut, kuten MAL-hankkeet, viedään loppuun) ja erityisesti muun kuin päätieverkon päällystämistä vähennetään. Alustava arvio vuoden 2023 maanteiden päällystysohjelman pituudesta on 2.200-2.300 km, kun kestävä taso on noin 4.000 km.

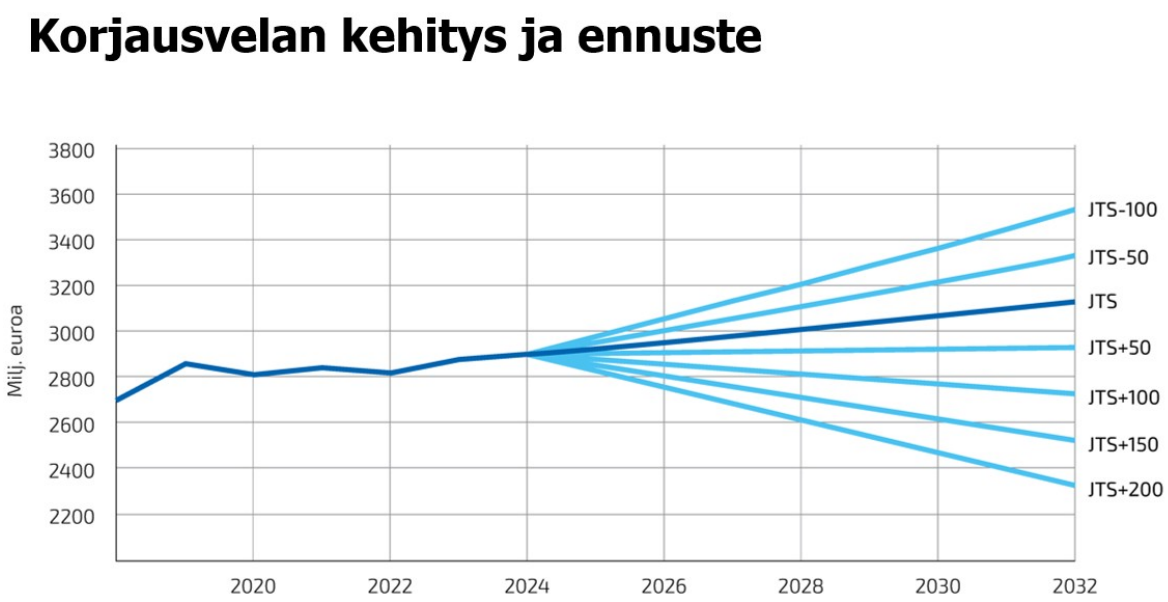
Tasainen ja ennakoitava rahoitustaso ovat tavoiteltavia mm. toimenpiteiden pitkäjänteisen suunnittelun, kilpailuttamisen ja urakoiden toteuttamisen sekä inframarkkinoiden toiminnan vuoksi.

Vuosien 2024-2025 perusväylänpidon kehystaso on 1,3 miljardia euroa. Huhtikuussa valtioneuvoston selontekona julkaistun valtakunnallisen 12-vuotisen liikennejärjestelmäsuunnitelman toimenpiteet ja vaikutukset perustuvat v. 2025 lähtien 1,425 miljardin euron määrärahatasoon ja sen korottamiseen vuosittain yleisen kustannustason nousun mukaisesti.

Julkisen talouden suunnitelmaan on kirjattu tavoitteena korjausvelan kasvun pysäyttäminen ja sen vähentäminen. Tavoite on haastava, koska Liikenne12-suunnitelman mukaisella, JTS-kauden jälkeisellä korkeammalla rahoitustasolla korjausvelan arvioidaan kääntyvän laskuun kehyskauden jälkeen. Erityisenä haasteena ovat siltojen ja rataverkon kasvavat peruskorjaustarpeet sekä laajan vähäliikenteisen tieverkon kunnon heikkeneminen. Korjausvelan kehitystä on arvioitu kuvassa 2.

Korjausvelan kehittyminen riippuu rahoitustason lisäksi rahoituksen suuntaamisesta. Perusväylänpidon vähäinen liikkumavara on toisaalta väylien korjaamisessa, toisaalta parantamisessa. Korjaamisesta tinkiminen lisää kunnossapidon jälkeenjäämää (korjausvelkaa), mikä heikentää väylien palvelutasoa ja toimintavarmuutta. Parantamisella puolestaan tavoitellaan mm. hyötyjä elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin, maankäytön kehittymiseen ja liikenneturvallisuuteen sekä kestävien kulkumuotojen käytön lisäämistä. Parantamishankkeet vaikuttavat

korjausvelan määrään vain, jos samalla korjataan tai uusitaan huonokuntoisia väylien osia.

Kuva 2. Arvio valtion väyläverkon korjausvelan kehittymisestä perusväylänpidon rahoituksen JTS-tasolla 1,3 mrd. eur/v.

Väyläverkon kehittämisen (mom .77) vuotuinen määrärahataso kehyskaudella on keskimäärin 344 milj. euroa. Määrärahassa on huomioitu hallinnonalalle kohdennettu 110 milj. euron säästö vuodesta 2023 eteenpäin. Säästön lopullinen kohdennus ratkaistaan kevään 2022 kehysriihessä. Liikenne- ja viestintäministeriö valmistelee kohdennuksen huomioiden hallinnonalan kehittämistarpeet.

Myös väyläverkon kehittämiseen on tunnistettu suuret tarpeet. Toukokuussa 2021 päivitetyn liikenneverkon strategisen tilannekuvan mukaan JTS-kehystasoa korkeammalla, Liikenne 12 -suunnitelmassa esitetyllä rahoitustasolla esimerkiksi maanteiden pääväylien merkittävimmistä investointitarpeista arvioidaan voitavan toteuttaa 12-vuotisella tarkastelujaksolla noin 1/4. Liikenne 12 -suunnitelmassa esitetty väyläverkon kehittämisen rahoitustaso on n. 500 milj. eur vuodessa sisältäen jo aikaisemmin päätettyjen hankkeiden rahoituksen sekä toteutetut elinkaarirahoitushankkeet (mom 31.10.79, n. 100 milj. eur/vuosi).

Mikäli väyläverkon kehittämisen rahoitustaso toteutuu Liikenne 12 –suunnitelmaa alhaisempana, se hidastaa valmisteltavan väyläverkon investointiohjelman toteuttamista ja myös kehittämisinvestoinneilla tavoiteltavien liikennejärjestelmän saavutettavuutta, kestävyyttä ja tehokkuutta koskevien vaikutusten saavuttamista.

Lisäksi selonteon mukaan **liikenneverkon ylläpitoa ja kehittämistä tehostetaan** mm. tiedon paremmalla hyödyntämisellä, uusien liikenneverkon kuntoa kartoittavien menetelmien hyödyntämisellä ja tietomallintamisen täysimääräisellä käyttöönotolla. Liikenneverkon suunnittelua kehitetään ottamalla huomioon digitalisaation ja automatisaation vaikutukset tulevaisuuden liikennejärjestelmään ja liikennemääriin. Väylävirasto pitää edellä mainittuja toimenpiteitä tärkeinä sekä toteuttaa ja kehittää niitä toiminnassaan.

Tämä asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu.
Väylävirastossa asian on ratkaissut pääjohtaja Kari Wihlman ja esitellyt toimialajohtaja Mirja Noukka.

Jakelu Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta

Tiedoksi Väyläviraston kirjaamo
Väyläviraston johtoryhmä

Väylävirasto

ASIAKIRJA

Tämä asiakirja on allekirjoitettu Väyläviraston sähköisen allekirjoituksen palvelussa.
Voit varmistaa Adobe Acrobatilla sähköisen allekirjoituksen eheyden.

ALLEKIRJOITUKSET

Allekirjoittaja	**Mirja Noukka**
Allekirjoitusaika	24.05.2021 11:58
Allekirjoittaja	**Kari Wihlman**
Allekirjoitusaika	24.05.2021 12:17

ASIAKIRJAT

Asiakirja	LiV_Lausunto_VNS_3_2021_JTS_2022_2025_Väylävirasto_26.5.2021.pdf